

BANKALARDA MÜLKİYET BAĞLAMINDA TAKİPTEKİ KREDİLER*

Fatma YILDIZ** - İbrahim Halil EKŐİ*** - Yusuf BOZGEYİK**** - Ahmet KARAKUŐ*****

Öz

Finans sektöründe fon arz edenler ile fon talep edenlerin oluşturduğu fon piyasasında denge, bankalar üzerinden gerçekleşmektedir. Finans sektöründeki gelişmeler, doğrudan ve dolaylı olarak reel sektör üzerinde önemli sonuçlar ortaya koymaktadır. Finans sektöründe oluşan takipteki krediler, ekonomiyi mikro ve makro ölçekte etkilemektedir. Bu çalışmada bankaların takipteki kredilerinin toplam krediler içindeki payı araştırılarak, ekonomi ve finans sektöründeki etkileri ortaya konulmuştur. Çalışmada bağımlı değışken takipteki krediler/toplam krediler, bağımsız değışkenler ise ölçek büyüklüğü, kredilerdeki büyüme, sermaye yeterlilik oranı ve aktif karlılık değışkenleri kullanılmıştır. Değışkenler arasındaki ilişkiyi test etmek için panel veri yöntemi kullanılmış olup, değışkenlere ait veriler Türkiye Bankalar Birliğinden elde edilmiştir. Değışkenlere ait veriler 2002:4 ile 2016:3 dönemini kapsamaktadır. Analiz sonuçlarına göre, takipteki kredileri etkileyen bankaya özgü değışkenler ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Takipteki krediler, Banka mülkiyeti, Türk Bankacılık Sistemi.

NON-PERFORMING LOANS in THE CONTEXT of OWNERSHIP in BANKS

Abstract

The balance of funds generated by funders and demanders in the financial sector is realized through banks. Developments in the financial sector are having direct and indirect consequences on the real sector. The following loans in the finance sector affect the economy on micro and macro scale. In this study, the share of the following credits of the banks in total loans was investigated and the effects on economy and finance sector were revealed. In the study, dependent variables were the following loans / total loans, independent variables were scale variables, loan growth, capital adequacy ratio and asset profitability variables. The panel data method was used to test the relationship between the variables and the data for the variables were obtained from the Turkish Banking Association. Data for variables include the period 2002: 4 to 2016: 3. According to the analysis results, bank-specific variables affecting the following loans have been revealed.

Key Words: NPL, Bank Ownership, Turkish Banking Sistem.

* Bu çalışma 20-22 Nisan 2017 tarihleri arasında Bursa'da gerçekleştirilen 2. Lisansüstü İşletme Öğrencileri Sempozyumu'nda sunulmuş ve revize edilerek makale haline getirilmiştir.

**Yüksek Lisans Öğrencisi, e-posta: isl.ftmylmz@outlook.com

*** Doç. Dr., Gaziantep Üniversitesi, İİBF İşletme Bölümü, e-posta: ieksi@antep.edu.tr. ORCID: 0002-0239-3253

**** Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, İİBF İktisat Bölümü, e-posta: bozgeyikyusuf@hotmail.com. ORCID: 0003-2613-2792

***** Gaziantep Üniversitesi, e-posta: ahmetkarakus11@gmail.com. ORCID: 0002-7629-4821

GİRİŞ

Finans sektörünün en önemli kurumu olan bankaların fonlama fonksiyonu, piyasaları belirleyen en önemli kriterlerdendir. Söz konusu fonksiyonunun etkin olarak yerine getirilmesine engel olan faktörlerden birisi, verilen kredilerin tahsilatında yaşanan sorunlardır. Literatüre takipteki krediler olarak giren bu olgu, bir ekonomide kredi kullanan tarafların ödeme kabiliyetini, bankaların risk seviyesini ve varlık kalitesini göstermesi bakımından önemli olduğundan, literatürde takipteki krediler konusu üzerinde tahminlere ve çalışmalara rastlamak mümkündür. Literatürdeki çalışmalar konuyu genellikle, takipteki kredileri belirleyen mikro ve makro faktörler ve bankaların performans değişkeni anlamında takipteki krediler olmak üzere iki ana yönden ele almıştır. Bu gruptaki çalışmalarda, takipteki krediler karlılık gibi bir performans değişkeni olarak modele alınmaktadır. İşte bizim çalışmamız da, takipteki kredileri mülkiyet bağlamında ele alan çalışma sayısının sınırlı olmasından hareketle kaleme alınmıştır.

1.Takipteki Krediler ve Türk Bankacılık Sistemi

Geçmişte yaşanan Türk Bankacılık Sistemindeki finansal krizler, sistemin yeniden gözden geçirilmesine neden olmuştur. Özellikle 2000-Kasım ve 2001 Şubat krizleriyle birlikte Türkiye’de bankacılık sisteminin sürdürülebilirliği tekrar tartışma konusu olmuştur. Bankacılık sisteminde yaşanan bu kriz sektörde yapısal reformların yapılmasını sağlamış ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) oluşturulmuştur.

Bankalar fonlama fonksiyonlarını yerine getirirken bazı risklerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Günümüzde bankaların rekabet üstünlüğü sağlamaları maddi ve finansal kaynaklardan ziyade taşıdıkları bu riskleri nasıl yönettiklerine bağlıdır (Avcı, 2011.12). Bu risklerden biri de kredi riskidir.

Bir kredinin takibe düşmesine neden olan içsel ve dışsal birçok faktör bulunmaktadır. Takipteki kredilerden kaynaklanan riskler, esas itibarıyla, ekonomik depresyon gibi dışsal ekonomik gelişmelerde kendini göstermektedir. Örneğin Türkiye’de yaşanan 2001 finansal krizle birlikte, takipteki kredi rakamları hızlı bir şekilde artmıştır. 2002 yılında takipteki kredilerin toplam krediler içindeki payı %19 seviyelerine kadar çıkmıştır. Daha sonra alınan tedbirler bu rakamın tekrar tek haneli rakamlara düşmesini sağlamıştır.

2. Literatür

Gerek yurt içindeki ve gerekse yurt dışında bankalar üzerinde yapılan çalışmalarda, ağırlıklı olarak banka performanslarını belirleyen içsel ve dışsal değişkenler üzerinde durulmuştur. Takipteki kredi oranı da, banka performans kriterlerinden birisi olarak analizlere alınmıştır. Bu çalışmaların bir kısmında da, takipteki kredilerle, banka mülkiyeti veya sahiplik yoğunlaşması bağlamında analizler gerçekleştirilmiştir.

Yapılan çalışmalarda banka sahipliği ile banka performansı arasındaki ilişkinin kesin olmadığı gözlemlenmektedir. Bazı çalışmalarda, yabancı bankaların karlılık

Bankalarda Mülkiyet Bağlamında Takipteki Krediler

bakımından özel-yerli bankalara oranla daha kötü performans sergilediği gözlemlenmişken (Lin ve Zhang, 2009:20); diğer çalışmalarda, devlet bankalarının tersine yabancı bankalarda banka etkinliğinin pozitif olduğunu gözlemlemişlerdir (Lin ve Zhang, 2009; Zhang ve Daly, 2011; Micco ve diğerleri, 2004; Lin ve Sum; 2012).

Literatürdeki çalışmalarda, devlet bankalarının politik kulis faaliyetlerinden kaynaklanan baskılara açıklığı nedeniyle daha fazla takipteki kredilerle karşı karşıya oldukları gözlemlenmiştir. Yine yapılan bazı çalışmalarda, maliyet etkinliği ve performans bakımından kamuya bağlı finansal kurumların performanslarının iyi olmadığı gözlemlenmiştir (Hu ve diğerleri, 2004: 408). Ek olarak yapılan bir çalışmada, banka mülkiyetinin, finansal kriz sırasında kredi arzını etkilediği ve kriz nedeniyle kredi arzının azaldığı gözlemlenmiştir. Bu azalış yabancı mülkiyetli bankalarda daha fazla gözlemlenirken devlet kontrolünün olduğu bankalarda bu eğilim daha da az gözlemlenmiştir (Zuzana ve diğerleri, 2013: 138).

Takipteki krediler üzerine yapılan literatürdeki çalışmalardan bazıları şunlardır:

Hu ve diğerleri (2004), Tayvan'da, 1996-1999 periyodunda, banka ölçeği ile takipteki krediler arasındaki ilişkinin negatif olduğu; bankadaki kamu payının artmasına paralel olarak takipteki kredilerin azaldığı ve deregülasyon sonrası takipteki kredilerin azaldığı gözlemlemişlerdir.

Güngör'ün (2007) çalışmasında, takipteki kredilerin toplam krediler içindeki payının, yerli-yabancı tüm bankalarda, karlılığı azalttığı gözlemlenmiştir, Türkiye'de 1995-2009 yılları arasında faaliyet gösteren ticari bankalar üzerinde yapılan Taşkın (2011)'in çalışmasında ise, takipteki kredilerin oranının da ROA'da olduğu gibi ROE'yi de negatif yönlü etkilediği görülmüştür.

Lin ve Sum (2012) çalışmalarında, Tayvan'da 1997-2010 periyodundaki bankalar incelenmiş ve kamuya açık bankaların seçim dönemlerinde takipteki kredi oranlarının arttığı gözlemlenmiştir. Bu bulgu, politik uygulamaların, banka performansı üzerindeki etkisini ortaya koyması bakımından önemlidir.

Vatansever ve Hepşen (2013) çalışmalarında, Ülkemizdeki bankalarda, 2007:1 - 2013:3 periyodunda, ROE ve sermaye yeterliliği değişkenlerinin takipteki kredi oranlarını pozitif etkilediği gözlemlenmiştir.

Klein'in (2013) Merkez, Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkelerindeki çalışmasında ise, ROA ile takipteki krediler arasında negatif yönlü ilişki saptamıştır.

Erdinç ve Abazi (2014) ise, çalışmalarında, gelişmekte olan 20 Avrupa ülkesinde 2000-2011 periyodunda bankaları incelemiş ve banka yabancı sahiplik oranı değişkeninin, takipteki krediler üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını gözlemlemişlerdir.

Us (2015) ise, 2002:Ç4 - 2013 Ç3 periyodunda, Türkiye'de gerçekleştirilmiştir. Tahsili gecikmiş kredilerin aktif kalitesi değişkeni olarak kullanıldığı çalışmada, bankaların mülkiyet değişkeni de (kamu, özel ve yabancı) kukla değişken olarak analize dahil edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, kriz öncesi dönemde, büyük ölçekli bankaların daha düşük gecikmiş kredilere sahip olduğu ve kamu bankalarının, hem

özel hem de yabancı bankalara oranla kısmen daha yüksek varlık kalitesine sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Yağcılar ve Demir'in (2015), Ülkemizde 2002 4Ç. – 2013 1Ç. periyodunda, ölçek ve ROA değişkenlerinin takipteki kredilerle negatif yönlü; yabancı bankalar ve sermaye yeterliliği rasyosu ile takipteki kredilerin pozitif yönlü ilişki içerisinde yabancı bankaların da kredi risklerinin yerli bankalara kıyasla daha yüksek) olduğu ortaya çıkmıştır.

Cheng ve diğerleri (2016) da, 1994-2008 periyodunda Tayvan'daki bankalarda, hükümet düzenlemelerinin takipteki kredileri azalttığını; bankaların takipteki kredileri azaltmak için borçlanmalarını azalttıklarını ve varlıklarını artırdıklarını gözlemiştir. Yazarlar, literatür kısmındaki bir çalışmada ise, ortaklık yapısı – yoğunlaşmasının (mülkiyet yapısının) bankaların takipteki krediler radyosu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirlemiştir.

Dimitrios ve diğerleri (2016) tarafından, 1990 Ç1 – 2015 Ç3 periyodunda, Euro alanı verileri ile yapılan çalışmada da, karlılık değişkeni olarak kullanılan aktif karlılığı (ROA) ve öz kaynak karlılığının (ROE), takipteki kredilerle negatif ilişkili olduğu gözlemlenmiştir.

Özkan ve Işıl (2016) ise yaptıkları literatür çalışmalarında, Malezya'da İslami krediler veren ticari bankaların, kredi riski ile toplam aktif büyüklüğü arasında negatif; Pakistan'da faaliyet gösteren İslami bankalarda, sermaye yeterliliği rasyosu ile negatif; yine Malezya'daki başka bir çalışmada da, sermaye yeterliliği ve kredi genişlemesinin negatif yönde etkilediğini gözlemiştir. Yazarlar da 2006-2014 periyodunda Türkiye'deki 4 katılım bankası üzerine yaptıklarında çalışmalarında, krediler/varlıklar ve varlıkların doğal logaritması değişkenlerinin, katılım bankalarının takipteki kredi rakamları ile negatif ilişkide olduğu gözlemiştir.

Abdioğlu ve Aytekin (2016) çalışmalarında, Ülkemizde, 2002-2014 dönemi için, bir önceki dönemdeki takipteki kredi oranı, net faiz marjı, sermaye yeterliliği ve ödeme gücü oranının bankaların takipteki kredileri üzerinde negatif etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Aynı çalışmada, yüksek kredi büyümesinin takipteki kredi oranlarını düşürdüğüne; sermaye yeterlilik oranı, bir önceki yılın takipteki kredi oranı, öz kaynak karlılığı gibi değişkenler ile takipteki krediler arasında güçlü bir korelasyon olduğuna ve banka karlılığının takipteki kredi oranlarını azalttığına ilişkin literatür sonuçları da verilmiştir.

3. Metodoloji

3.1. Değişkenler, Veri Seti ve Model

Bu çalışmada kamu bankaları, özel bankalar ve yabancı bankalar için tahmin edilen ekonometrik model, (1) nolu eşitlikte gösterilmektedir:

$$TKTK = \alpha_{it} + \beta_1 OB_{it} + \beta_2 KB_{it} + \beta_3 SY_{it} + \beta_4 AK_{it} + u_{it} \quad (1)$$

Model (1)'de gösterilen bağımlı değişken TKTK, takipteki kredilerin toplam kredilere oranıdır. Bağımsız değişkenler ise sırası ile ölçek büyüklüğünü (OB),

Bankalarda Mülkiyet Bağlamında Takipteki Krediler

kredilerdeki büyümeyi (KB), sermaye yeterlilik rasyosunu (SY) ve aktif karlılığı (AK)'dır.

Sermaye yeterlilik oranı bir bankanın kendi sermayesinin risk ağırlıklı varlıklarına oranıdır. Farklı şekillerde ölçüldüğü görülen sermaye yeterlilik oranı bankaların finansal durumunun istikrarını ölçer (Cheng ve diğerleri, 2016:67). Literatür taramasında Vatansver ve Hepşen (2013) ve Cheng ve diğerleri (2016) hariç diğer çalışmalarda, sermaye yeterliliği ile takipteki krediler arasında, negatif ilişki tespit edilmiştir (Özkan ve Işıl, 2016; Abdioğlu ve Aytekin, 2016).

İkinci değişkenimiz ise, kredilerdeki büyümedir. Kredilerdeki büyümenin, takipteki kredilerin de artmasını beraberinde getirmesi beklenir (Hue, 2015:96). Kredilerini arttıran bankalar, kredilere uygulanan faiz oranlarını ve minimum kredi standartlarını azaltırlar. Kredi standartlarındaki bu azalma kredi alanların borçlarını ödeyememesi ile sonuçlanır. Bu nedenle hızlı kredi büyümesi ile takipteki krediler arasında pozitif bir ilişki beklenir. Ancak bunun tersi yönde bulguları olan çalışmalar da söz konusudur (Abdioğlu ve Aytekin, 2016:540).

Üçüncü değişkenimiz banka ölçeği ile ilgili yapılan çalışmalarda, genellikle toplam varlıklarla ölçülen banka ölçeği ile takipteki kredilerle negatif ilişki gözlemlenmiştir (Hu ve diğerleri, 2004; Cheng ve diğerleri, 2016; Us, 2015; Özkan ve Işıl, 2016).

Son değişkenimiz ise banka karlılığını ifade etmek üzere, aktif karlılığıdır. Yapılan çalışmalarda, Vatansver ve Hepşen (2013) dışındaki çalışmalarda, ROA ve/veya ROE ile ölçülen banka karlılığı ile takipteki krediler arasında negatif ilişki gözlemlenmiştir (Dimitrios ve diğerleri, 2016; Abdioğlu ve Aytekin, 2016; Erdinç ve Abazi, 2014; Klein, 2013; Yağcılar ve Demir, 2015; Güngör, 2007; Taşkın, 2011; Gülhan ve Uzunlar, 2011).

Tablo -1: Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

		TKTK	OB	KB	SY	AK
Kamu Sermayeli	Ortalama	0.0963	0.3333	0.4420	0.0998	0.0128
	Maksimum	0.9462	0.5910	0.6933	0.1373	0.0341
	Minimum	0.0121	0.1866	0.0687	0.0596	-0.0004
	Standart Sapma	0.1556	0.1159	0.1843	0.0159	0.0073
Özel Sermayeli	Ortalama	0.0386	0.1250	0.5200	0.1304	0.0062
	Maksimum	0.4595	0.4258	0.8784	0.9161	0.0585
	Minimum	0.0000	0.0003	0.0008	0.0474	-0.1761
	Standart Sapma	0.0396	0.1388	0.1749	0.0686	0.0198
Yabancı Sermayeli	Ortalama	0.0539	0.1250	0.5235	0.1338	0.0105
	Maksimum	0.3714	0.5758	0.8105	0.4421	0.0450
	Minimum	0.0060	0.0028	0.0999	0.0326	-0.0105
	Standart Sapma	0.0461	0.1643	0.1582	0.0508	0.0089

Değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikleri gösteren tablo-1 incelendiğinde, kamu sermayeli bankaların takipteki kredileri ortalama 0,09 seviyesindedir. Bu oran yabancı sermayeli bankalarda 0,05 ve özel sermayeli bankalarda 0.03 düzeyindedir. Takipteki

kredilerin standart sapmasının aynı şekilde özel ve yabancı sermayeli bankalara göre daha yüksek olduğu da tabloda görülmektedir. Çalışmamızın verileri, BDDK'nın e-bülten verilerinden temin edilmiştir.

3.2. Bulgular

Bu çalışmanın esas çıkış noktasını oluşturan bankalarda, mülkiyet farklılıkları üzerine literatürde farklı sınıflandırmaların olduğu gözlemlenmektedir. Önceki çalışmalar bankaları, tamamıyla kamuya ait ve özel sektöre ait bankalar olmak üzere iki kategoriye ayırırken, sonraki çalışmalar ise özelleştirme ve banka birleşmeleri ile beraber daha farklı kategorilere gitmiştir (Lin ve Sum, 2012). Buna bağlı olarak, literatürdeki bazı çalışmalarda bankalar 4 gruba ayrılmışken (Cheng ve diğerleri, 2016; Avcı, 2011), bazı çalışmalarda 3'e (Micco ve diğerleri, 2004; Lin ve Sum, 2012) bazı çalışmalarda da 2 kategoriye (Hue, 2015; Lin ve Sum, 2012) ayrılmıştır. Bu sınıflandırma türlerinde ülkenin bankacılık sisteminin gelişmişliği temel belirleyici etkili olmaktadır. Çalışmamızda bankalar kamu, özel-yerli ve yabancı sermayeli olmak üzere 3'e ayrılmıştır.

Kamu Bankaları ele alınarak elde edilen verilere ait korelasyon tablosu aşağıdaki gibidir:

Tablo - 2: Kamu Bankalarına Ait Korelasyon Analizi

Değişkenler	TKTK	OB	KB	SY	AK
TKTK	1.000				
OB	-0.100	1.000			
KB	-0.602	-0.367	1.000		
SY	0.363	-0.204	0.029	1.000	
AK	0.014	0.083	-0.232	-0.033	1.000

Tablo -2 incelendiğinde bütün bağımsız değişkenler arasında yüksek bir korelasyon olmadığı söylenebilir. Bağımsız değişkenlerin her biri için durağanlık testleri gerçekleştirilmiştir. Çünkü panel regresyon sürecinde sahte regresyon ile karşılaşmamak adına serilerin durağan olması bir diğer ifadesi ile serilerin birim kök içermemesi analiz sonucu açısından oldukça önemlidir.

Tablo - 3 : Kamu Bankalarına Ait Birim Kök Testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Pesaran CADF birim kök testi 1.derece fark değerleri					
	t-bar	cv10	cv5	cv1	Z[t-bar]	P-değeri
TKTK	-2.981	-2.210	-2.330	-2.540	-2.261	0.012
OB	-3.976	-2.210	-2.330	-2.540	-4.135	0.000
KB	-3.743	-2.210	-2.330	-2.540	-3.696	0.000
SY	-2.712	-2.210	-2.330	-2.540	-1.755	0.040
AK	-2.976	-2.210	-2.330	-2.540	-2.251	0.012

Bankalarda Mülkiyet Bağlamında Takipteki Krediler

Kamu Bankalarına Ait Serilerin durağanlığı pesaran CADF birim kök testi yardımı ile incelenmiştir. Tablo - 3'de de görüldüğü gibi seriler düzeyde(I[0]) durağan çıkmamıştır. Birinci farkları(I[1]) alınarak % 1'de % 5'te ve % 10'da durağan hale getirilmiş, yeni seriler oluşturulmuş, analiz sonuçları yeni seriler üzerinden ortaya koyulmuştur.

Kamu bankaları için tahmin edilen (1) nolu model için kurulan regresyon model F testine göre analiz edilmiş ve $F(2, 155) = 1.44$ ve $\text{Prob} > F = 0.2390$ sonucu elde edilmiştir. Dolayısıyla sabit etkiler ile panel OLS(klasik model - havuzlanmış model) arasında tercih yapılırken panel OLS(klasik model - havuzlanmış model) modelinin uygun olduğu ve modelin sabit etkiler modeline uygun olmadığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda tesadüfi etkiler modelinin uygunluğunun testi için Breusch ve Pagan Lagrangian çarpanı testi uygulanmış ve $\text{chibar2}(01) = 0.00$ ve $\text{Prob} > \text{chibar2} = 1.0000$ test sonucu elde edilmiştir. Model tespitinin ardından heteroskedastisite ve otokorelasyon testleri gerçekleştirilmiştir. Zira, değişen varyans ve otokorelasyon panel regresyon sürecinde önemli iki varsayımdır.

Tablo - 4 : Kamu Bankalarına Ait Modelin Değişen Varyans Test Sonuçları

Greene Panel Heteroskedastisite Testi	Değerler
H_0 : Panel Homoskedastik - H_a : Panel Heteroskedastik	
LR Test İstatistiği	16.11070
Serbestlik Derecesi	2
P değeri > Ki-kare Değeri	0.00032

Heteroskedastisite probleminin olup olmadığına Greene Panel Heteroskedastisite Testi yardımıyla bakılmış ve LR Test İstatistiğinin 16.11070; P değeri > Ki-kare Değerinin 0.00032 olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda kurulan panel OLS regresyon modelinin değişen varyans problemi içerdiği tespit edilmiştir. Bu durum katsayı tahmininde dikkate alınacak ve buna uygun düşen bir tahminci tercih edilecektir.

Otokorelasyon probleminin varlığı Panel Data için Wooldridge Otokorelasyon Testi ile sınanmıştır. Tablo - 4'e göre "Birinci Dereceden Otokorelasyon Yoktur" şeklinde kurulan temel hipotez kabul edilmiş ve kurulan modelde otokorelasyon problemi tespit edilmemiştir.

Tablo - 5: Kamu Bankalarına Ait Modelin Otokorelasyon Test Sonuçları

Panel Data için Wooldridge Otokorelasyon Testi	Değerler
H_0 : Birinci Dereceden Otokorelasyon Yoktur	
F(1,2) Test İstatistiği	1.379
Prob>F Değeri	0.3612

Panel regresyon analiz sürecinin son aşaması ise model seçimine ve varsayım testlerine uygun bir tahminci seçilmesidir. Gelineen noktada kurulan model için Panel OLS(klasik model - havuzlanmış model) tercih edilmiş ve modelde değişen varyans problemine rastlanırken otokorelasyon problemi tespit edilmemiştir. Bunun için

Parks(1967) ve Kmenta(1986) tarafından geliştirilen dirençli tahminci tercih edilmiştir. Bu panel OLS için kullanılan ve sadece değişen varyans problemini dikkate alan bir yöntemdir.

Tablo - 6 : Kamu Bankalarına Ait Modelin Tahmin Sonuçları

Bağımlı Değişken: D_TKTK

	FGLS Katsayıları
D_OB	-0.269 (-1.18)
D_KB	-0.304** (-2.87)
D_SY	0.503* (2.48)
D_AK	-0.235 (-1.19)
Sabit Terim(c)	0.00421* (1.98)
Gözlem Sayısı	162
Wald Ki-kare Test istatistiği	17.01
Prob>Ki-kare değeri(Model Anlamlılığı)	0.0019
Katsayı Tahmini: Genelleştirilmiş EKK	
Model Tahmini: Heteroskedastik, otokorelasyonsuz	
D_ : birinci derece farkı alınmış değişken	

Not: Parantez içindeki değerler t istatistiğini ifade etmektedir. Ayrıca, olasılık değerleri* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$ şeklinde gösterilmiştir.

Elde edilen bulgular çerçevesinde D_OB ve D_AK bağımsız değişkenlerin D_TKTK bağımlı değişkeni üzerinde negatif etkisi bulunmaktadır ancak anlamlı değildir. Bir diğer ifade ile kamu bankalarında geçerli olmak üzere ölçek büyüklüğü ile takipteki krediler/toplam krediler; aktif büyüklüğü ile takipteki krediler/toplam krediler üzerinde anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Diğer taraftan, D_KB bağımsız değişkeni ile D_TKTK bağımlı değişkeni arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bir diğer deyişle, kredilerdeki büyümedeki 1 birimlik artış takipteki krediler/toplam krediler oranını 0.304 birim kadar azaltmaktadır. Aynı zamanda, D_SY bağımsız değişkeni ile D_TKTK bağımlı değişkeni arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki söz konusudur. Yani, sermaye yeterlilik rasyosu 1 birim arttığında takipteki krediler/toplam krediler oranı 0.503 kadar artmaktadır.

Özel Bankalar adına gerçekleştirilen analizde kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenlere ait korelasyon tablosu aşağıdaki gibidir:

Tablo - 7: Özel Bankalara Ait Korelasyon Analizi

Değişkenler	TKTK	OB	KB	SY	AK
TKTK	1				
OB	0.0605	1			
KB	-0.3341	-0.0484	1		
SY	0.2612	-0.0201	-0.4638	1	
AK	-0.1228	0.229	0.2246	-0.5029	1

Tablo -7 incelendiğinde bütün bağımsız değişkenler arasında yüksek bir korelasyon olmadığı söylenebilir. Böylece ikinci aşama olan serilerin durağan olup olmadıkları incelenmiştir.

Tablo - 8: Özel Bankalara Ait Birim Kök Testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Pesaran CADF birim kök testi 1.derece fark değerleri					
	t-bar	cv10	cv5	cv1	Z[t-bar]	P-değeri
TKTK	-2.364	-2.210	-2.330	-2.540	-1.796	0.036
OB	-2.738	-2.210	-2.330	-2.540	-2.944	0.002
KB	-2.902	-2.210	-2.330	-2.540	-3.449	0.000
SY	-2.252	-2.210	-2.330	-2.540	-1.452	0.073
AK	-3.588	-2.210	-2.330	-2.540	-5.559	0.000

Özel Bankalara ait serilerin durağanlığı pesaran CADF birim kök testi yardımı ile incelenmiştir. Tablo - 8'de görüldüğü üzere seriler düzeyde (I[0]) durağan çıkmamıştır. Birinci farkları (I[1]) alınarak % 1'de % 5'te ve % 10'da durağan hale getirilmiş, yeni seriler oluşturulmuş, analiz sonuçları yeni seriler üzerinden ortaya koyulmuştur.

Özel Bankalar için tahmin edilen (1) nolu modele yönelik kurulan regresyon model F testine göre analiz edilmiş ve $F(7, 420) = 0.93$ ve $\text{Prob} > F = 0.4842$ sonucu elde edilmiştir. Dolayısıyla sabit etkiler ile panel OLS(klasik model - havuzlanmış model) arasında tercih yapılırken panel OLS(klasik model - havuzlanmış model) modelinin uygun olduğu ve modelin sabit etkiler modeline uygun olmadığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda tesadüfi etkiler modelinin uygunluğunun testi için Breusch ve Pagan Lagrangian çarpanı testi uygulanmış ve $\text{chibar2}(01) = 5.19$ ve $\text{Prob} > \text{chibar2} = 0.2687$ test sonucu elde edilmiştir. Model tespitinin ardından heteroskedastisite ve otokorelasyon testleri gerçekleştirilmiştir. Zira, değişen varyans ve otokorelasyon panel regresyon sürecinde önemli iki varsayımdır. Tablo - 8 ve Tablo - 9 varsayım testlerine ait bilgiler sunmaktadır.

Tablo - 9: Özel Bankalara Ait Modelin Değişen Varyans Test Sonuçları

Greene Panel Heteroskedastisite Testi	Değerler
H ₀ : Panel Homoskedastik - H _a : Panel Heteroskedastik	
LR Test İstatistiği	305.02808
Serbestlik Derecesi	7
P değeri > Ki-kare Değeri	0.00000

Heteroskedastisite probleminin olup olmadığına Greene Panel Heteroskedastisite Testi yardımıyla bakılmış ve LR Test İstatistiğinin 305.02808; P değeri > Ki-kare Değerinin 0.00000 olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda kurulan panel OLS regresyon modelinin değişen varyans problemi içerdiği tespit edilmiştir. Bu durum katsayı tahmininde dikkate alınacak ve buna uygun düşen bir tahminci tercih edilecektir.

Otokorelasyon probleminin varlığı Panel Data için Wooldridge Otokorelasyon Testi ile sınanmıştır. Tablo ya göre “Birinci Dereceden Otokorelasyon Yoktur” şeklinde kurulan temel hipotez kabul edilmiş ve kurulan modelde otokorelasyon problemi tespit edilmemiştir.

Tablo - 10: Özel Bankalara Ait Modelin Otokorelasyon Test Sonuçları

Panel Data için Wooldridge Otokorelasyon Testi	Değerler
H ₀ : Birinci Dereceden Otokorelasyon Yoktur	
F(1,7) Test İstatistiği	2.649
Prob>F Değeri	0.1477

Panel regresyon analiz sürecinin son aşaması ise model seçimine ve varsayım testlerine uygun bir tahminci seçilmesidir. Geline nokta kurulan model için Panel OLS(klasik model - havuzlanmış model) tercih edilmiş ve modelde değişen varyans problemine rastlanırken otokorelasyon problemi tespit edilmemiştir. Bunun için Parks(1967) ve Kmenta(1986) tarafından geliştirilen dirençli tahminci tercih edilmiştir. Bu, panel OLS için kullanılan ve sadece değişen varyans problemini dikkate alan bir yöntemdir.

Elde edilen bulgular çerçevesinde D_OB ve D_AK bağımsız değişkenlerin D_TKTK bağımlı değişkeni üzerinde anlamlı değildir. Bir diğer ifadesi ile özel bankalarda geçerli olmak üzere ölçek büyüklüğü ile takipteki krediler/toplam krediler; aktif büyüklüğü ile takipteki krediler/toplam krediler üzerinde anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Diğer taraftan, D_KB bağımsız değişkeni ile D_TKTK bağımlı değişkeni arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bir diğer deyişle, kredilerdeki büyümedeki 1 birimlik artış takipteki krediler/toplam krediler oranını 0.0460 birim kadar azaltmaktadır. Aynı zamanda, D_SY bağımsız değişkeni ile D_TKTK bağımlı değişkeni arasında negatif ve anlamlı bir ilişki söz konusudur. Yani, sermaye yeterlilik

Bankalarda Mülkiyet Bağlamında Takipteki Krediler

rasyosu 1 birim arttığında takipteki krediler/toplam krediler oranı 0.0739 kadar azalmaktadır.

Tablo - 11: Özel Bankalara Ait Modelin Tahmin Sonuçları

Bağımlı Değişken: D_TKTK

FGLS Katsayıları	
D_OB	-0.0768 (-1.23)
D_KB	-0.0460** (-2.68)
D_SY	-0.0739* (-2.26)
D_AK	0.0211 (0.50)
Sabit Terim(c)	0.000329 0.63
Gözlem Sayısı	432
Wald Ki-kare Test istatistiği	19.20
Prob>Ki-kare değeri(Model Anlamlılığı)	0.0007
Katsayı Tahmini: Genelleştirilmiş EKK	
Model Tahmini: Heteroskedastik, otokorelasyonsuz	
D_ : birinci derece farkı alınmış değişken	

Not: Parantez içindeki değerler t istatistiğini ifade etmektedir. Ayrıca, olasılık değerleri* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$ şeklinde gösterilmiştir.

Yabancı bankalar adına gerçekleştirilen analizde kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenlere ait korelasyon tablosu aşağıdaki gibidir:

Tablo - 12: Yabancı Bankalara Ait Korelasyon Analizi

Değişkenler	TKTK	OB	KB	SY	AK
TKTK	1,0000				
OB	-0,2282	1,000			
KB	-0,4125	0,1451	1,000		
SY	0,0847	-0,2247	-0,3798	1,000	
AK	-0,1391	0,1755	0,0007	0,2900	1,000

Tablo-12'de görüldüğü gibi bütün bağımsız değişkenler arasında yüksek bir korelasyon olmadığı söylenebilir.

Tablo - 13: Yabancı Bankalara Ait Birim Kök Testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Pesaran CADF birim kök testi					P-değeri
	t-bar	cv10	cv5	cv1	Z[t-bar]	
TKTK	-2,808	-2,210	-2,330	-2,540	-3,159	0,001
OB	-3,135	-2,210	-2,330	-2,540	-4,165	0,000
KB	-3,668	-2,210	-2,330	-2,540	-5,803	0,000

SY	-3,490	-2,210	-2,330	-2,540	-5,258	0,000
AK	-3,894	-2,210	-2,330	-2,540	-6,500	0,000

Yabancı bankalara ait serilerin durağanlığı pesaran CADF birim kök testi yardımı ile incelenmiştir. Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi seriler düzeyde(I[0]) durağan çıkmamıştır. Birinci farkları(I[1]) alınarak % 1’de % 5’te ve % 10’da durağan hale getirilmiş, yeni seriler oluşturulmuş, analiz sonuçları yeni seriler üzerinden ortaya koyulmuştur.

Tablo - 14: Yabancı Bankalara Ait Modelin Değişen Varyans Test Sonuçları

Greene Panel Heteroskedastisite Testi	Değerler
H ₀ : Panel Homoskedastik - H _a : Panel Heteroskedastik	
LR Test İstatistiği	102,74546
Serbestlik Derecesi	7,0
P değeri > Ki-kare Değeri	0.00000

Heteroskedastisite probleminin olup olmadığına Greene Panel Heteroskedastisite Testi yardımıyla bakılmış ve LR Test İstatistiğinin 102,74546; P değeri > Ki-kare Değerinin 0.00000 olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda kurulan panel OLS regresyon modelinin değişen varyans problemi içerdiği tespit edilmiştir. Bu durum katsayı tahmininde dikkate alınacak ve buna uygun düşen bir tahminci tercih edilecektir.

Tablo - 15: Yabancı Bankalara Ait Modelin Otokorelasyon Test Sonuçları

Panel Data için Wooldridge Otokorelasyon Testi	Değerler
H ₀ : Birinci Dereceden Otokorelasyon Yoktur	
F(1,2) Test İstatistiği	0,017
Prob>F Değeri	0,9006

Otokorelasyon probleminin varlığı Panel Data için Wooldridge Otokorelasyon Testi ile sınanmıştır. Tabloya göre “Birinci Dereceden Otokorelasyon Yoktur” şeklinde kurulan temel hipotez kabul edilmiş ve kurulan modelde otokorelasyon problemi tespit edilmemiştir.

Tablo - 16: Yabancı Bankalara Ait Modelin Tahmin Sonuçları

Bağımlı Değişken: D_TKTK	
FGLS Katsayıları	
D_OB	-0,1469647** (-2,65)
D_KB	-0,0898103*** (-6,98)
D_SY	0,1969404*** (6,08)

Bankalarda Mülkiyet Bağlamında Takipteki Krediler

D_AK	-0,0507205 (-1,21)
Sabit Terim(c)	0,0001003 (0,27)

Gözlem Sayısı	432
Wald Ki-kare Test istatistiği	68,47
Prob>Ki-kare değeri(Model Anlamlılığı)	0,0000

Katsayı Tahmini: Genelleştirilmiş EKK
Model Tahmini: Heteroskedastik, otokorelasyonsuz
D_ : birinci derece farkı alınmış değişken

Not: Parantez içindeki değerler t istatistiğini ifade etmektedir. Ayrıca, olasılık değerleri * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001 şeklinde gösterilmiştir.

Yabancı bankalarla ilgili olarak yapılan test sonucunda, aktif karlılığı değişkeni dışındaki tüm değişkenlerde anlamlı ilişki gözlemlenmiştir. D_OB değişkeni, takipteki krediler üzerinde anlamlı ve negatif ilişki içindedir. Katsayısı ise -0,14 olarak gözlemlenmiştir. Diğer anlamlı değişken olan D_AK ise, yine anlamlı ve negatif katsayılı (-0,08) olarak tespit edilmiştir. Anlamlı üçüncü değişken ise, D_SY ise, anlamlı ve pozitif (0,19) katsayılı olarak gözlemlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Finansal hizmetler sektöründe önemli bir paya sahip olan bankacılık sektörü, finansal performansı sürekli olarak izlenmesi gereken özelliği ile son yıllarda dikkat çekmektedir. Özellikle son dönemde bankacılık sektörü kaynaklı olarak ABD’de ortaya çıkan ve globalleşme kapsamında tüm dünyada yaşanan finansal krizler, bankacılık sektörü verilerinin sürekli olarak izlenmesi gerekliliğini bir kez daha kanıtlamıştır. Buradan hareketle kaleme alınan bu çalışmada; kamu, özel ve yabancı bankaların takipteki kredilerinin toplam krediler içerisindeki payı analiz edilmiş, kredilerdeki artışın risk ve performans üzerindeki etkileri üzerinde durulmuştur.

Bu çalışmada panel veri yöntemi kullanılarak, öncelikle verilerin güvenilirliği test edilmiştir. Daha sonra kamu, özel ve yabancı bankaların takipteki kredilerindeki artışın finans sektöründe oluşabilecek bir krizin temel göstergelerinden birisi olduğu ortaya konulmuştur. Bu çalışmada kullanılan bağımsız değişkenlerin, takipteki krediler üzerinde farklı katsayılarla ve farklı etkileri olduğu söylenebilir. Her üç mülkiyet türünde de, kredi büyümesinin takipteki krediler üzerinde anlamlı ve negatif etkili olduğu gözlemlenmiştir. Pozitif ilişki beklenen bir durum olmakla beraber literatürde ters ilişki gözlemlenen çalışmalar da (Abdioğlu ve AYTEKİN, 2016) söz konusudur. Bu durum, bankaların daha fazla kredi verdikçe, daha dikkatli davrandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Analiz sonuçlarına göre sermaye yeterliliği - takipteki krediler ilişkisi, kamu bankaları ve yabancı bankalarda pozitif olarak tespit edilmişken; özel bankalarda ilişki negatif gözlemlenmiştir. Bu sonuç kamu ve yabancı sermayeli bankalarda sermaye yeterliliği artışı olması durumunda takipteki kredilerde de artış olduğu anlamına

gelmektedir. Özel sermayeli bankalar için de tersi durum söz konusudur. Dolayısıyla özel sermayeli bankaların sermaye yeterlilikleri arttığında tahsilat etkinliklerinin arttığı söylenebilir. Literatürde de sermaye yeterliliği – takipteki krediler ilişkisi üzerine farklı bulgular söz konusu olmuştur.

Yabancı bankalarla ilgili analizde, diğer iki banka çeşidinde anlamsız olan ölçek büyüklüğü değişkeni ile takipteki krediler arasında negatif ilişki gözlemlenmiştir. Çalışmada kullanılan veri seti için yabancı ve özel sermayeli bankaların ortalama ölçek büyüklükleri birbirine eşit (%12) ve kamu bankalarına nazaran daha düşüktür (%33). Özel sermayeli bankaların ölçek büyüklüğü takipteki kredileri etkilemezken yabancı sermayeli bankalarda anlamlı ve negatif bir sonucun elde edilmesi, pazar payını artıran yabancı bankaların daha etkin tahsilat yaptıkları ve kredi verirken daha isabetli kararlar aldıkları şeklinde yorumlanabilir. Söz konusu sonuç literatürde ağırlıklı olarak gözlemlenen ve beklenen bir sonuçtur.

Aktif karlılığı banka yönetiminin mevcut varlıklarla ne kadar kar üretebildiğini ve varlıkların ne kadar etkin kullanıldığını gösteren önemli bir göstergedir. Bu nedenle literatürde banka karlılığının değerlendirilmesinde en yaygın ölçü haline gelmiştir (Reis vd., 2016;22). Çalışmada bağımlı değişken olan takipteki kredilerle aktif karlılığı arasında negatif ve anlamlı bir ilişki beklenmekteydi. Takipteki kredileri artan bir bankanın dolayısıyla karlılığının da düşeceği tahmin edilmekteydi. Analiz sonuçlarına göre söz konusu anlamlı bir ilişki her 3 mülkiyet türüne göre de bulunamamıştır.

Tüm bunların sonucu olarak, bankalara özgü değişkenlerle takipteki krediler arasında farklı katsayılarla anlamlı ilişkiler gözlemlenmiştir. Buradan hareketle, bankaların ve düzenleyici – kural koyucu kurumların, strateji belirlerken bu sonuçlara uygun davranması gerektiği ortaya konulmuştur.

KAYNAKÇA

- ABDİOĞLU, N., & AYTEKİN, S. (2016). Takipteki Kredi Oranını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi:Mevduat Bankaları Üzerinde Bir Dinamik Panel Veri Uygulanması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 405-420.
- BENER, G. (2007). Türkiye' de faaliyet gösteren yerel ve yabancı bankaların karlılık seviyelerini etkileyen faktörler:panel veri analizi. *İşletme-İktisat Finans*, 40-63.
- DİMİTRİOS, A., HELEN, L., & MİKE, T. (2016). Determinants of non-performing Loans: Evidence From Euro-area countries . *Finance Research Letters* , 116-119.
- ERDİNÇ, D., & ABAZİ, E. (2014). The Determinants of NPLs in Emerging Europe . *Journal Of Economics and Political Economy*.
- GÜLHAN, Ü., & UZUNLAR, E. (2011). Bankacılık Sektöründe Karlılığı Etkileyen Faktörler: Türk Bankacılık Sektörüne Yönelik Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 341-368.
- HU, J.-l., LI, Y., & YUNG-HOCHIU. (2004). Ownership and Non Performing Loans: Ewdence Form Taiwan's Banks. *The Devaloping Economies* , 405-420.
- Hue, N. T. (2015). Non-Perfonming Loans: Affecting Factor For the Sustainability of Vietnam Commercial Banks . *Journal of Economics and Development*, 1-17.

- KLEIN, N. (2013). Non Performing Loans Cese: Determinants and Impact on Macroeconomic Performance . *Imf Working Paper*, 13-72.
- LİN, j.-C., & SUM, V. (2012). Bank Ownership And Performance İn Taiwan:Do politics Matter? *Journal Oyf Fınance And Accountanc.*
- LİN, X., & Yİ, Z. (2009). Bank Ownership Reform and Bank Perfomance İn Chine . *Journal Of Banking&Finance* , 20-29.
- MİCCO, A., PANİZZA, U., & YANEZ, M. (2004). Bank OWnershep and Performance Inter- AmericanDevelopment Bank. *Working Paper*, 518.
- MİNG, C., CHİEN-CHİ, L., QUYNHNHU, T. P., & HUI-YU, C. (2016). Factors Affect NPL in Taiwan Banking Industry. *Journal Of Accounting, Finance and Economics* , 65-87.
- ÖZKAN, N., & İŞİL, G. (2016). İslami Bankalarda Kredi Riskini Belirleyen Faktörler: Panel Veri Analizi ile Türkiye de Katılım Bankacılığı üzerine Ampirik Bir Uygulama . *Maliye Finans Yazıları* , 153-176.
- REİS, Ş. G., KILIÇ, Y., & BUĞAN, M. F. Banka Karlılığını Etkileyen Faktörler: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (72), 21-36.
- TAŞKIN, F. D. (2011). Türkiye de Ticari Bankaların Perfonmasını Etkileyen faktörler . *Ege AKademik Bakış* (s. 289-298). içinde
- VATANSEVER, M., & HEPŞEN, A. (2013). DEtermining Impacts on Non-Performing Loan Ratio in Turkey . *Journal of finance and Investment Analysis*, 119-129.
- Vuslat, U. (2015). Banking Sector Performance İn Turkey Before and After The Global Crisis. *İktisat İşletme Finans* , 45-74.
- YAĞCILAR, G. G., & DEMİR, S. (2015). Türk Bankacılık Sektöründe Takipteki Kredi Oranları Üzerinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesi. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi* , 221-229.
- ZHANG, X., & DALY, K. (2011). *China's Banks Ownershep and Performance*. <http://ssrn.com/abstract=1914894> adresinden alındı
- ZUZANA, F., RİSTO, H., & LAULENT, W. (2013). The influence of bank ownership on credit supply: evidence from the recent financial crisis. *Emerging Markets Review*, 136-147.

